ПРОТОКОЛ
заседания Общественного совета по вопросам науки, высшего образования и языковой политики Министерства науки и высшего образования Республики Казахстан

г. Астана, ул. Жиембет жырау 2 *№ 5* *13 августа 2026 года*
конференц-зал *15:00 час.*

Председательствовал Мамраев Б.Б.

Присутствовали: члены Общественного совета (по списку).

Приглашенные: представители Министерства науки и высшего образования Республики Казахстан (по списку).

Повестка дня:

1. Сотрудничество с цифровыми платформами Coursera, OpenAI, Meta Perplexity и др. *(КВПО, ДЦ, Фонд науки).*

2. О создании эталонной базы данных «Национальный словарный фонд казахского языка». Деятельность Национального центра Til Qazyna в сфере ИИ *(КЯП, Тіл-Қазына).*

3. О деятельности Центра международных программ. Стратегия развития международной стипендии «Болашак» *(ДМС, ЦМП).*

Повестка дня принята членами Общественного совета единогласно.

По итогам рассмотрения и открытого обсуждения повестки дня приняты нижеследующие решения и рекомендации:

1. Сотрудничество с цифровыми платформами Coursera, OpenAI, Meta Perplexity и др.

(Мамраев, Айбульдинов, Джарасова, Мукашева, Рамазан, Джапарова, Фазылжанова)

По первому вопросу:

1. Принять к сведению информацию председателя Комитета высшего и послевузовского образования Джарасовой Гульжан Сагидуллаевны.

2. Общественный совет рекомендует Министерству науки и высшего образования Республики Казахстан продолжить развитие сотрудничества с цифровыми платформами, уделяя особое внимание содержательность и эффективность сотрудничества.

2. О создании эталонной базы данных «Национальный словарный фонд казахского языка». Деятельность Национального центра Til Qazyna в сфере ИИ

(Мамраев, Мыса, Жұмабай, Тлешов, Фазылжанова)

По второму вопросу:

1. Принять к сведению доклад председателя правления НАО «Национальный научно-практический центр «Тіл-Қазына» имени Шайсултана Шаяхметова» Жұмабай Мақпал Құрманжанқызы.

2. Принять к сведению информацию члена президиума Общественного совета Мыса Мақпал Мазаққызы и направить предложения в Министерство науки и высшего образования Республики Казахстан для рассмотрения *(прилагается)*.

3. Принять к сведению информацию председателя Комитета языковой политики Министерства науки и высшего образования Республики Казахстан Тлешова Ербола Ердембековича.

4. Принять к сведению информацию директора РГП на ПХВ «Институт языкознания имени А. Байтурсынова» Фазылжановой Анары Муратовны и направить предложения в Министерство науки и высшего образования Республики Казахстан для рассмотрения *(прилагается)*.

5. Общественный совет рекомендует Министерству науки и высшего образования Республики Казахстан усилить взаимодействие между НАО «Национальный научно-практический центр «Тіл-Қазына» имени Шайсултана Шаяхметова» и РГП на ПХВ «Институт языкознания имени А. Байтурсынова» по вопросам развития языковой политики в Республике Казахстан.

3. О деятельности Центра международных программ. Стратегия развития международной стипендии «Болашак»

(Мамраев, Калабаев, Ирсалиев, Туркестанова, Мукашева, Рахмет)

По третьему вопросу:

1. Принять к сведению доклад председателя АО «Центр международных программ» Рахмет Абай Амандыққұлы.

2. Принять к сведению выступление члена президиума Общественного совета Калабаева Наймана Бубеевича и других членов Общественного совета и направить их предложения для рассмотрения в АО «Центр международных программ».

3. Общественный совет рекомендует Министерству науки и высшего образования Республики Казахстан продолжить работу по совершенствованию и дальнейшему развитию международной стипендии «Болашак», в том числе путем расширения сотрудничества с ведущими зарубежными высшими учебными заведениями и организациями с учетом потребностей экономики страны.

Председатель Общественного совета **Мамраев Б.Б.**

Секретарь Общественного совета **Махмутулы О.**

Ғылым және жоғары білім министрлігі жанындағы қоғамдық кеңестің Тіл саясаты комитетінің төрайымы Мақпал Мысаның ұсыныстары

Баяндамада жасанды интеллект бағытында бірнеше нақты жобаның қолға алынғаны айтылды. Qazgramma, TilQazyna Lingua, QazSync.AI, TTS, ASR сияқты жобалардың әзірленуі-қазақ тілінің технологиялық ортаға енуі үшін маңызды қадам.

Бірақ меніңше, ендігі кезеңде біз үшін ең маңызды сұрақ-осы жобалардың қаншалықты нақты қолданысқа енетіні.

Баяндамашылардың Қоғамдық кеңеске берген үш ұсынысын да қолдаймын.

Qazgramma-ны нақты құжат айналымында сынақтан өткізу-өте дұрыс қадам. Себебі кез келген цифрлық өнімнің тиімділігі оның нақты жұмыс процесінде қолданылуымен өлшенеді.

Инклюзия бағыты да өте маңызды. Цифрлық технология қазақ тілін білетін азаматтардың барлығына, соның ішінде ерекше қажеттілігі бар азаматтарға да қолжетімді болуы керек.

Ал Ұлттық сөздік қор бойынша тұрақты ғылыми-сараптамалық тетік құру туралы ұсынысты ерекше қолдаймын. Өйткені бұл қор болашақта жай ғана сөздер жинақталған база емес, қазақ тіліндегі жасанды интеллект жүйелері пайдаланатын негізгі тілдік ресурстардың біріне айналады. Сондықтан оның сапасы, ғылыми негізділігі және өзектілігі өте маңызды.

Осыған байланысты Қоғамдық кеңестің тіл саясаты жөніндегі комиссиясы атынан бірнеше ұсыныс айтқым келеді.

Бірінші. Ұлттық сөздік қорды қалыптастыру бойынша нақты кезеңдік жол картасы болғанын және оның орындалу барысы туралы Қоғамдық кеңеске тұрақты ақпарат беріліп отырғанын ұсынамын.

Екінші. Әзірленіп жатқан қазақ тіліндегі жасанды интеллект өнімдерін жоғары оқу орындарында пилоттық режимде қолдану мүмкіндігін қарастыруды ұсынамын. Әсіресе қазақ тілін оқытуда, студенттердің тіл деңгейін анықтауда және жеке оқу траекториясын қалыптастыруда бұл құралдардың мүмкіндігі зор деп ойлаймын.

Үшінші. Qazgramma сияқты құралдарды мемлекеттік органдардың ресми құжат айналымына кезең-кезеңімен енгізу мәселесін қарастыру қажет. Бұл мемлекеттік тілдегі құжаттардың сапасын арттыруға нақты ықпал етер еді.

Төртінші. Мемлекеттік қолдаумен әзірленіп жатқан қазақ тіліндегі цифрлық өнімдердің қоғамға барынша ашық әрі қолжетімді болуын қамтамасыз ету қажет деп есептеймін. Өйткені бұл технологиялар белгілі бір мекеменің ғана емес, жалпы қазақ тілінің цифрлық экожүйесінің дамуына қызмет етуі керек.

Және бесінші ұсынысым-осы жұмыстардың орындалуына қоғамдық мониторинг тетігін қалыптастыру.

Қоғамдық кеңестің тіл саясаты жөніндегі комиссиясы осы бағыттағы жұмыстардың нәтижесін кезең-кезеңімен қарап, өз ұсыныстарын беріп отырса деген ұсынысым бар.

Жалпы, меніңше, бүгінгі мәселенің түйіні-қазақ тілін жай ғана цифрландыру емес.

Біздің мақсатымыз-қазақ тілінің цифрлық кеңістікте толыққанды жұмыс істейтін, заманауи технологиялармен еркін қолданылатын тілге айналуы.

Сондықтан айтылған ұсыныстарды хаттамаға енгізіп қана қоймай, олардың орындалу барысын кейінгі отырыстардың бірінде қайта қарауды ұсынамын.

Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Тіл білімі институтының директоры Фазылжан Анар Маратқызының ұсыныстары:

1. Мәдениет туралы заңда қазақ тілінің ұлттық корпусын барлығын бір ресурсқа біріктіріп, халық игілігіне беру туралы мәдениет туралы заңға сәйкес (заңға сәйкес беру туралы) міндет бүгінгі күнге дейін нәтижесін бермей жатыр. Қазақстан бойынша корпус әзірлеген ғылыми орталықтар көп. Солардың әзірлеген ресурстарының барлығын қазақ тілінің ұлттық корпусы деп аталатын, ауқымы жағынан да, тереңдігі жағынан да, мәтіндер базасының тілдің табиғи көрінісін бере алу қасиеті (қабілеті) жағынан да талаптарға жауап беретін Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Тіл білімі институты дайындаған «қазақ тілінің ұлттық корпусы» атты ресурсқа басын қосып жинақтау міндеті әлі орындалған жоқ. Осыған байланысты мәдениет және ақпарат министрлігі, ғылым және жоғары білім министрлігінің қолдауымен мемлекеттік тапсырыс негізінде бұл жұмыстарды Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Тіл білімі институтына міндеттеу мәселені шешудің бірден-бір тиімді жолы деп санаймыз.

2. Тіл білімі институты бүгінгі күнге дейін отыздан астам қоғамның тілтанымдық мәдениетін көтеретін, тілді дұрыс қолдану, жазу-сызу, тіл жүйесінде сақталған халықтық білімдер жүйесін жұртшылыққа насихаттап көрсететін тағы да басқа құнды ақпараттар беретін отыздан астам цифрлық тілтанымдық ресурс әзірледі. Бұл ресурстар Тіл білімі институтының qazcorpus.kz порталында кез келген тұтынушыға тегін түрде қолжетімді. Бүгінгі күнге дейін бұл ресурстардың кеңінен насихаттауға мүмкіндік болмай жатыр. Сондықтан Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Тіл білімі институтта халық игілігіне әзірлеген осы ғылыми жобалардың нәтижелерін кең қолданысқа беруді ұсынады. Ол үшін мәдениет және ақпарат министрлігінің, әсіресе ағарту министрлігінің қолдауы өте қажет. Ағарту министрлігі тарапынан, ғылым және жоғары білім министрлігі тарапынан жоғары оқу орындарына, мектептерге, балабақшаларға инструктивті хат арқылы бұл ресурстарды пайдалану керектігін, олардың бар екендігін, олардың қандай қоғам мұқтажын өтейтіні туралы қысқа ақпаратты таратуды ұсынамыз. Институт тарапынан бұл іске кез келген уақытта барлық қолдау көрсетілетінін айтамыз.

Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Тіл білімі институты қазіргі кезде 4,5 миллион қима қағаздан тұратын қазақ тілінің ұлттық сөздік қоры деп аталатын қазақ сөздерінің алуан түрлі контекстері бойынша жинақталған материалдарды цифрландырып, kartoteka.kz сайтын әзірледі.

Осы сайттың әрбір қима қағазында қолжазудың алуан түрлі үлгілері сақталған. Егер осы осыған краудфандинг ұйымдастыруға жәрдемдесіп, жұршылықты құлақдар етсе, қоғам болып краудфандинг жүзеге асырылса, бұл мұның нәтижесінде қолжазумен берілген мәтіндерді автоматты түрде баспа нұсқаға ауыстыруға мүмкіндік беретін бағдарлама әзірлеуге болатын еді. Осыған да насихат жұмыстарына қолдау қажет.

Список участников
заседания Общественного совета Министерства науки
и высшего образования Республики Казахстан

13 августа 2026 года *15.00 часов*
г. Астана, ул. Жиембет жырау 2 *12 этаж,*
конференц-зал

Состав Общественного совета Общественного совета МНВО РК			
№	**Фамилия, имя, отчество** *(при его наличии)*	**Должность**	**участие**
1.	Мамраев Бейбит Баймагамбетович	Государственный и общественный деятель	офлайн
2.	Ирсалиев Серик Азтаевич	Президент общественного объединения «Центр анализа и стратегии «Белес»	офлайн
3.	Калабаев Найман Бубеевич	Государственный и общественный деятель	офлайн
4.	Мукашева Айгуль Максатовна	Председатель общественного объединения «Казахстанский отраслевой профсоюз работников просвещения, науки и высшего образования»	офлайн
5.	Айбульдинов Еламан Канатович	Проректор по научной работе инновациям акционерного общества «Казахский университет технологии и бизнеса имени К. Кулажанова»	офлайн
6.	Туркестанова Ляззат Максутовна	Главный редактор республиканской образовательной общественно-политической газеты «Білімді ел – Образованная страна»	офлайн
7.	Джапарова Гульжамал Алькеновна	Ректор университета «Туран-Астана»	офлайн
8.	Таубаев Аяпберген Алданаевич	Ректор университета «Esil University»	офлайн
9.	Мыса Мақпал Мазаққызы	Президент Общественного фонда «Білте қоры»	офлайн
10.	Бейсенбенов Азамат Амангельдинович	Директор Департамента развития человеческого капитала Национальной палаты	офлайн

		предпринимателей Республики Казахстан «Атамекен»	
11.	Байдашева Жанна Амановна	Директор ассоциации «Казахстанский Совет иностранных инвесторов»	онлайн
12.	Дюсеков Талгат Петрович	Председатель объединения юридических лиц «Национальная Ассоциация «Pest Control»	онлайн

Представители Министерства науки и высшего образования РК			
№	**Фамилия, имя, отчество** *(при его наличии)*	**Должность**	**Участие**
1.	Джарасова Гульжан Сагидуллаевна	Председатель Комитета высшего и послевузовского образования	офлайн
2.	Тлешов Ербол Ердембекұлы	Председатель Комитета языковой политики	офлайн
3.	Асан Эльмира Арысланқызы	Заместитель председателя Комитета языковой политики	офлайн
4.	Рамазан Аян Серікұлы	Директор Департамента цифровизации и автоматизации государственных услуг	офлайн
5.	Махмұтұлы Олжас	Секретарь Общественного совета	офлайн
6.	Мұқан Гүлфариза Мелдешқызы	Руководитель управления лингвистической работы Комитета языковой политики	офлайн
7.	Омаров Айтуган Турсунканович	Председатель правления АО «Фонд науки»	офлайн
8.	Кенжебаева Сандуғаш Баймаханқызы	Заместитель председателя правления НАО «Национальный научно-практический центр «Тіл-Қазына» имени Шайсултана Шаяхметова»	офлайн
9.	Серікбай Бауыржан	Руководитель отдела ИИ НАО «Национальный научно-практический центр «Тіл-Қазына» имени Шайсултана Шаяхметова»	офлайн
10.	Рахмет Абай Амандықұлы	Председатель правления АО «Центр международных программ»	офлайн
11.	Кабульдинов Мухамед Жусупович	Заместитель председателя Правления АО «Центр международных программ»	офлайн
12.	Еркінбаев Қайсар Қайратұлы	Заместитель председателя Правления АО «Центр международных программ»	офлайн
13.	Жапаков Ильяс Асылбекович	Управляющий директор по стратегии АО «Центр международных программ»	офлайн

14.	Қанат Көркемжан Бақытжанқызы	Исполняющий обязанности руководителя Управления по связям с общественностью АО «Центр международных программ»	офлайн
15.	Изденова Айгуль Елеусызовна	Руководитель проекта AI-Sana АО «Фонд науки»	офлайн
16.	Фазылжанова Анар Муратовна	Директор РГП на ПХВ «Институт языкознания имени А. Байтурсынова»	онлайн *(г. Алматы)*